

Српско археолошко друштво
Завичајни музеј Параћин

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLIV СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Параћин, 14. – 16. октобар 2021. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

Бранислав Стојановић, директор, Завичајни музеј Параћин
МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва
Филип Стефановић, кустос, Завичајни музеј Параћин

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

др Јелена Анђелковић Грашар, Археолошки институт, Београд

др Бојана Племић, Академија струковних студија, Београд

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Завичајни музеј Параћин

За издавача: Адам Црнобрња и Бранислав Стојановић

Штампа: Four print, Beograd

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-17-5

Република Србија

XLIV скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Поздравна реч.....	4
Програм XLIV годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	15
Извештај о финансијском пословању САД.....	20
Извештаји о раду секција САД.....	22
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	30
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	34
Резимеи.....	41

ПОЗДРАВНА РЕЧ

У време припреме ове публикације још увек не знамо да ли ће се XLIV скуп Српског археолошког друштва одржати у Параћину, како је и планирано, или ћемо бити принуђени да га одржимо преко инетернета, користећи одговарајуће платформе. Као и прошле године, и сада све зависи од епидемијске ситуације и евентуалног увођења додатних мера од стране надлежних. Скуп припремамо као да ће бити одржан уживо, али се припремамо и за резервну варијанту. Уколико будемо приморани да га одржимо преко интернета сви учесници ће о томе бити благовремено обавештени. Користим прилику да се на организацији XLIV годишњег скупа Српског археолошког друштва захвалимо нашим домаћинима из Завичајног музеја Параћин, као и нашим финансијерима, Министарству културе и информисања и Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Адам Н. Црнобрња
председник Српског археолошког друштва

ЧЕТВРТАК, 14. ОКТОБАР 2021.

од 10h Пријављивање учесника, преузимање идентификационих картица и штампаног материјала, **ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ ПАРАЋИН**, Томе Живановића 17, уплата обавезне котизације од 2.500 дин за учеснике који нису чланови САД, 1.500 дин за заједничку вечеру.

12h **Свечано отварање скупа - ЗГРАДА НОВОГ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА, Светог Саве 66**

Владимир Милићевић, председник општине Параћин
Бранислав Стојановић, директор, Завичајни музеј Параћин
др Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

12:30h *Коктел*, Зграда Новог културног центра

13h **Рад по секцијама и сесијама**

Сесија: Антички култ на централном Балкану. Светилишта, вотивни споменици и олтари као света места

Секција за класичну археологију

Секција за биоархеологију

Секција за средњовековну археологију

**СЕСИЈА: АНТИЧКИ КУЛТ НА ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ.
СВЕТИЛИШТА, ВОТИВНИ СПОМЕНИЦИ И ОЛТАРИ КАО
СВЕТА МЕСТА**

(сесија, С. Петковић и Н. Гавриловић Витас)

13h - Зграда Новог културног центра

Gerda von Bülow, KULTSTATUE DES THRAKISCHE REITERHE-
ROS IN GAMZIGRAD?

Бојана Илијић, Софија Петковић, НОВА АРХЕОЛОШКА СВЕДОЧАНСТВА КУЛТА БОГА МАРСА НА ПРОСТОРУ ТИМАКУМ МИНУСА

Aleksandra Nikoloska, Silvana Blaževska, THE STATUARY OF THE HEALING DEITIES AT STOBI

Мирослав Вујовић, О ЈЕДНОМ НАТПИСУ СА КЕРАМИЧКЕ СВЕТИЉКЕ СА ЛОКАЛИТЕТА МУОАРА ВАГЕИ

Дискусија / Discussion

Бојана Племић, Љубиша Васиљевић, НЕКЕ ПРЕТПОСТАВКЕ О РИМСКОМ СВЕТИЛИШТУ НА ЛОКАЛИТЕТУ МОГИЛЕ У СЕЛУ НОЗРИНА

Надежда Гавриловић Витас, РИМСКИ ХРАМОВИ НА ПРОСТОРУ ГОРЊЕ МЕЗИЈЕ: НЕКОЛИКО ПРИМЕРА СВЕТИЛИШТА И САКРАЛНИХ МЕСТА

Јелена Цвијетић, О ОРИЈЕНТАЛНИМ КУЛТОВИМА У УНУТРАШЊОСТИ ЈУГОИСТОЧНЕ ДАЛМАЦИЈЕ ИЗ ПЕРА ПУТОПИСАЦА И ПРВИХ ИСТРАЖИВАЧА

Игор Бјелић, ГЛАВНИ ХРАМ КАСНОАНТИЧКОГ НАИСУСА – АРХИТЕКТОНСКА АНАЛИЗА ИСТРАЖЕНИХ ДЕЛОВА

Дискусија / Discussion

Марија Јовић, ПРЕДСТАВЕ ХРАМОВА И ОЛТАРА НА НОВЦУ ТЕТРАРХИЈЕ

Милорад Игњатовић, Драгана Филиповић, Југослав Пендић, БИЉНИ ПРИЛОЗИ У РИМСКОМ САРКОФАГУ ИЗ СРЕДИНЕ 4. ВЕКА НОВЕ ЕРЕ ИЗ ОКОЛИНЕ СИНГИДУНУМА, ГОРЊА МЕЗИЈА (БЕОГРАД, СРБИЈА)

Софија Петковић, Бојана Илијић, ДВА НОВА ВОТИВНА НАТПИСА ИЗ ТИМАКУМ МИНУСА

Љубиша Васиљевић, Љубица Перинић, ИКОНОГРАФСКЕ ПРЕДСТАВЕ АНТРОПОТЕРИОМОРФНОГ СИЛВАНА НА ПРОСТОРУ СРБИЈЕ

СЕКЦИЈА ЗА КЛАСИЧНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Н. Гавриловић Витас)

13h - Зграда Новог културног центра

Марија Д. Марић, РОГОЗНА У АНТИЦИ – ИМПЕРИЈАЛНИ УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ РУДАРСКОГ КРАЈОЛИКА

Мирослав Вујовић, АНТРОПОМОРФНА КЕРАМИЧКА СВЕТИЉКА ИЗ МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА: ОРИГИНАЛ, КОПУЈА ИЛИ СУВЕНИР

Душан Рашковић, ТРАГОВИМА РАНОГ ХРИШЋАНСТВА КРОЗ ПЕТРОВО ПОЉЕ ДО ЛУДРУМА

Ана Величковић, ПРОМЕНЕ У ТРЕТМАНУ ТЕЛА ТОКОМ 1. И 2. ВЕКА Н. Е. НА ПРОСТОРУ ПРОВИНЦИЈЕ ГОРЊЕ МЕЗИЈЕ

Mladen Jovičić, Emilija Nikolić, Ljiljana Miličić, Ivana Delić-Nikolić, Snežana Vučetić, NAUČNO – ISTRAŽIVAČKI PROJEKAT MODECO 2000 (MORTAR DESIGN FOR CONSERVATION - DANUBE ROMAN FRONTIER 2000 YEARS AFTER)

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА БИОАРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Д. Вуловић)

13h - Зграда Новог културног центра

Драгана Вуловић, Селена Витезовић, ХУМАНИ ОСТЕОЛОШКИ ОСТАЦИ СА ЛОКАЛИТЕТА ПЛОЧНИК КОД ПРОКУПЉА

Марија Марин, СМРТНОСТ ТОКОМ ДЕТИЊСТВА У БРОНЗАНОМ ДОБУ: CRIBRA ORBITALIA КАО ПОКАЗАТЕЉ РИЗИЧНОГ УЗРАСТА ДЕЦЕ САХРАЊЕНЕ НА НЕКРОПОЛИ ОСТОЈИЋЕВО

Ксенија Ђукић, Ненад Јончић, Веда Николић, Маја Живковић, Милена Раковац Јончић, Бранислав Васов, ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ БИОАНТРОПОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА ХУМАНОГ ОСТЕОЛОШКОГ МАТЕРИЈАЛА ИСТРАЖЕНОГ ТОКОМ ЗАШТИТНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСКОПАВАЊА ЈУЖНОГ БАНАТА 2019. ГОДИНЕ

Дискусија / Discussion

Наташа Миладиновић-Радмиловић, Драгана Вуловић, Софија Петковић, ФУЗИЈА И ГЕМИНАЦИЈА СТАЛНИХ ЗУБА НА ДВА КАСНОАНТИЧКА ЛОКАЛИТЕТА У СРБИЈИ

Јелена Марковић, Маја Миљевић-Ђајић, Јелена Јовановић, Камиде Бекделијевић, Мирко Вранић, Бојан Петровић, Софија Стефановић, ИЗОЛОВАНА СРЕДЊОВЕКОВНА САХРАНА СА ЛОКАЛИТЕТА ВЛАСАЦ У ЂЕРДАПСКОЈ КЛИСУРИ

Ana Smuk, Kelly Reed, АРНЕОБОТАНИЧКА ИСТРАЖИВАЊА СРЕДЊОВЕКОВНИХ ЛОКАЛИТЕТА У СЛАВОНИЈИ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА СРЕДЊОВЕКОВНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, М. Бугар)

13h - Зграда Новог културног центра

Рашко Рамадански, НОВАЦ ВЛАДИМИРА

Милица Радишић, СРЕДЊОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЈА И БЕЛОБРДСКА КУЛТУРА У ИСТОЧНОЈ ЦЕНТРАЛНОЈ ЕВРОПИ: ИСТРАЖИВАЊА НЕКАДА И ДАНАС

Nataša Šarkić, Marina Matković Vrban, Marija Mihaljević, Mislav Čavka, PRELIMINARNI REZULTATI ARHEOLOŠKIH ISKOPAVANJA I ANTROPOLOŠKE ANALIZE SA LOKALITETA RAŠAŠKA – RAČEŠA (BOVARE, HRVATSKA), XIII-XVI VEK

Тони Чершков, Горан Илијић, АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ИЗНАД ГЛАВНЕ КАПИЈЕ И ДЕЛА ЈУЖНОГ БЕДЕМА ЗАПАДНО ОД ГЛАВНЕ КАПИЈЕ ИЗНАД ДВЕ КРАЉЕ ЗАПАДНЕ НИШЕ НА УТВРЂЕЊУ. ФЕТИСЛАМ У КЛАДОВУ 2019. Г.

Дискусија / Discussion

ПЕТАК 15. ОКТОБАР 2021.

9–12h Рад по секцијама и сесијама

Сесија: Превентивна археологија и заштита археолошког наслеђа

Секција за заштиту археолошког наслеђа

Секција за праисторијску археологију

Сесија: Интерпретација археолошког наслеђа: праксе, концепти и перспективе

12.30h Одржавање XLIV редовне Скупштине САД (Зграда Новог културног центра)

14h **Пауза**

15h **Наставак рада по секцијама и сесијама**

20h **Заједничка вечера, ресторан ГАЛЕРИЈА ВОДЕНИЦА, Адакласка 5**

СЕСИЈА: ПРЕВЕНТИВНА АРХЕОЛОГИЈА И ЗАШТИТА
АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА

(сесија, А. Алексић)

9h - Зграда Новог културног центра

Eitan Klein, ISRAEL'S ACTIVE METHODS FOR THE PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY: THE CASE STUDY OF THE JUDEAN DESERT CAVES

Jos Bazelmans, THIRTY YEARS AFTER MALTA: EVALUATING DUTCH ARCHAEOLOGICAL HERITAGE MANAGEMENT

Tonko Rajkovača, Aleksandar Aleksić, ARHEOLOGIJA VOĐENA RAZVOJEM

António Batarda Fernandes, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY IN PORTUGAL: REGULATIONS, PRACTICES, HERITAGE USES/ REUSES AND COMMUNITY ENGAGEMENT

Дискусија / Discussion

David Barreiro, PREVENTIVE ARCHEOLOGY IN SPAIN

Michał Pawleta, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY IN POLAND: LEGAL FRAMEWORKS AND ORGANISATIONAL ASPECTS

David Novák, ORGANISING ARCHAEOLOGY IN THE CZECH REPUBLIC: DISPERSED FRAMEWORK OF LEGALISATION, INSTITUTIONS, TOOLS AND PRACTICE

Michal Bureš, FROM RESCUE EXCAVATION TO PRESERVATION IN SITU, DEVELOPMENT OF FIELD WORK PRIORITIES IN CZECH ARCHAEOLOGY

Дискусија / Discussion

Andreas Mäder, SITE MANAGEMENT IN THE LAKE OF ZURICH, SWITZERLAND

Fanis Mavridis, Žarko Tankosić, THE PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE IN GREECE (LAW No. 3028/2002)

Dejan Gazivoda, ZAŠTITA ARHEOLOŠKIH LOKALITETA U CRNOJ GORI – LEGISLATIVA I PRAKSA

Milena Kamenova, PREVENTIVE ARCHAEOLOGY AND THE PROTECTION OF ARCHAEOLOGICAL HERITAGE IN BULGARIA

Дискусија / Discussion

Ивана Панцић, СИСТЕМ ЗАШТИТЕ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Адам Н. Црнобрња, ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЈЕКТИ, ПРЕВЕНТИВНА АРХЕОЛОГИЈА У СРБИЈИ И IFC PS 8 ЗАХТЕВИ

Александар Алексић, ЗАШТИТА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА

(секција, А. Алексић)

15h - Зграда Новог културног центра

Марин Бугар, Душан Каличанин, ЗАШТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НЕКРОПОЛЕ НА ЛОКАЛИТЕТУ БЕДЕМ

Ирина Кајтез, Теодора Младеновић, НАДГРОБНИ СПОМЕНИЦИ СА НОВОВЕКОВНЕ НЕКРОПОЛЕ МАЏАРСКО ГРОБЉЕ У ЉИГУ – СТАЊЕ ОЧУВАНОСТИ И СТЕПЕН УГРОЖЕНОСТИ

Петар Милојевић, Весна Вучковић, Војислав Филиповић, РЕКОГНОСЦИРАЊЕ ДЕСНЕ ОБАЛЕ ВЕЛИКЕ МОРАВЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ПАРАЋИН

Душан Каличанин, АРХЕОЛОШКИ НАДЗОР НА МОРАВСКОМ
КОРИДОРУ Е-761 (ДЕОНИЦА ПОЈАТЕ-КРУШЕВАЦ)

Дискусија / Discussion

СЕКЦИЈА ЗА ПРАИСТОРИЈСКУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Д. Милановић)

9h - Зграда Новог културног центра

Душан Михаиловић, Стефан Младеновић, Сенка Плавшић, Ми-
рјана Роксандић, ИСТРАЖИВАЊЕ ПАЛЕОЛИТСКОГ НАЛА-
ЗИШТА ПЕТРОВАЦ 1 НА ПЛАНИНИ РАДАН (ЈУЖНА СР-
БИЈА)

Андреј Старовић, Ненад Јончић, НОВА АРХЕОЛОШКА ИСТРА-
ЖИВАЊА У ДОЊОЈ БРАЂЕВИНИ, СЕЗОНЕ 2020-2021

Мирослав Кочић, Брајан К. Хенкс, Марија Каличанин-Кр-
стић, Марк Берман, НЕОЛИТСКА РОЗЕТА – ДРУШТВЕНО
УРЕЂЕЊЕ У РАНОМ НЕОЛИТУ ШУМАДИЈЕ

Драган Милановић, Урош Николић, Срећко Живановић, ЗАШ-
ТИТНА АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА НА ЛОКАЛИТЕТУ
АЦИНЕ ЊИВЕ У КЛЕНКУ КОД ШАПЦА У 2021. ГОДИНИ –
ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ

Дискусија / Discussion

Момир Церовић, Милош Јевтић, РОНДЕЛА ИЗ РАНОГ ЕНЕО-
ЛИТАНА ЛОКАЛИТЕТУ ШАНЧИНА У ДЕСИЋУ КОД ША-
ПЦА. Ахеолошкаистраживања 2019. и 2020. Године

Jovan Koledin, NOVI SAD – SAJLOVO, NEKROPOLA BAKAR-
NOG DOVA

Анђелка Путица, ОД ФРАГМЕНТА ДО КАЛУПА. БЕЛЕШКЕ
О ВИДЉИВИМ И НЕВИДЉИВИМ ТЕХНИКАМА ЛИВЕЊА
БРОНЗАНИХ ПРЕДМЕТА

Мина Амзирков, КАДА ДЕЦА ПОСТАЈУ ОДРАСЛИ У БРОН-
ЗАНОМ ДОБУ: ДУБИНЕ УКОПА НА НЕКРОПОЛИ МОКРИН
(2100-1800 ПРЕ НОВЕ ЕРЕ)

Дискусија / Discussion

Martina Blečić Kavur, KILLING ME SOFTLY: A SYMBOLIC
CODE OF LATE BRONZE AGE MORTUARY PRACTICES IN
THE EASTERN SLOVENIA

Boris Kavur, EVERYTHING ABOUT THE GIRL...

Војислав Филиповић, ВЕЗЕ ИЗМЕЂУ СПРСКОГ ПОДУНАВЉА
И БАЛКАНСКОГ ЗАЛЕЂА ТОКОМ БРОНЗАНОГ И ГВОЗДЕ-
НОГ ДОБА: ЗАБЛУДЕ И ЧИЊЕНИЦЕ

Vidan Dimić, EKSPERIMENTALNO TESTIRANJE EFIKASNOSTI
GLAČANIH KAMENIH TESLI OD MAGNEZITA

Дискусија / Discussion

**СЕСИЈА: ИНТЕРПРЕТАЦИЈА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА:
ПРАКСЕ, КОНЦЕПТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ**
(сесија, Б. Племић и Ј. Анђелковић Грашар)
9h - Зграда Новог културног центра

Милица Тапавички-Илић, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КУЛТУРНОГ
НАСЛЕЂА – ЖЕЉЕ И МОГУЋНОСТИ

Slaviša Perić, Ivana Dimitrijević, Đurđa Obradović, Olga Bajčev, Ru-
žica Savić, ŽIVOT U NEOLITSKOM NASELJU: ISTRAŽIVANJE I
PREZENTACIJA ARHEOLOŠKOG NASLEĐA NA PRIMERU NE-
OLITSKOG LOKALITETA U DRENOVCU

Драган Радовић, АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ У ЦРНОЈ
ГОРИ – ИСКУСТВА И ПЕРСПЕКТИВЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ИН-
ТЕРПРЕТАЦИЈЕ

Nemanja Mrđić, Milica Marjanović, RIMSKA LEDERATA I NJENA PROMOCIJA U OKVIRU MEĐUNARODNOG PROJEKTA LIVING DANUBE LIMES

Дискусија / Discussion

Јасмина Давидовић, ЕВРОПСКИ ПРОЈЕКАТ АРХЕОЛОШКИ ПАРКОВИ У УРБАНИМ СРЕДИНАМА КАО СРЕДСТВА ЛОКАЛНОЈ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА - ArcheoDanube

Василка Димитровска, ЗАШТО СУ ИНТЕРПРЕТАЦИЈСКЕ АЛАТКЕ ПОТРЕБНЕ И КАКО ИХ ВИЗУЕЛИЗИРАТИ

Јелена Анђелковић-Грашар, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ: „ТРАМЕ“ ЕРАЗМУС+ ПРОЈЕКАТ КАО ПРИМЕР ДОБРЕ ПРАКСЕ

Дискусија / Discussion

Бојана Племић, ВИРТУЕЛНА АРХЕОЛОГИЈА КАО СРЕДСТВО ПРИСТУПАЧНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ НАСЛЕЂА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

Љубиша Васиљевић, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА АРХЕОЛОШКОГ НАСЛЕЂА И ШТАМПАНИ МЕДИЈИ: ИЗВЕШТАВАЊЕ НЕДЕЉНИКА „ПОБЕДА“ О ПРВИМ ИСТРАЖИВАЊИМА И РЕКОНСТРУКЦИЈИ КРУШЕВАЧКОГ ГРАДА (1961–1971)

Ана Гавриловић, ПОПУЛАРИЗАЦИЈА И ПЕРЦЕПЦИЈА АРХЕОЛОГИЈЕ КАО ДИСЦИПЛИНЕ – АРХЕОГЕЈМИНГ И ОСТАЛЕ ЧАРОЛИЈЕ

Дискусија / Discussion

СУБОТА 16. СЕПТЕМБАР 2021.

9h **Екскурзија - Дреновац**

Вардарске комуникације. У оба случаја, археолошка логика вођена је аутоматизмом и занемарила је, на пример, карте јужне Аустроугарске из протеклих неколико векова, које јасно показују да је околина Београда мочварна и сезонски плављена, као и подручје ушћа Велике Мораве, где се не може очекивати озбиљан прелаз преко тако озбиљне реке попут Дунава. Укрштањем података и археолошких налаза указује се нешто другачија слика о комуникацијама, него што се раније претпостављало. Београд, као потенцијални комуникациони центар добија периферни значај током праисторије, док се главна “дешавања” померају ка истоку, на делу где Дунав сусреће Карпате, између левих притока Дунава - Караша и Нере, као и на велико дунавско острво Сапају. Културни контакти и интеракције често су се удаљавали од тока Дунава, барем до изградње римског пута кроз клисуру. Такође, треба поменути да је главни Моравски пут избегавао доњи ток Велике Мораве и подручје ушћа у Дунав. Уместо тога, главна комуникација померила се на паралелни ток реке Млаве према Дунаву, о чему сведоче и бројни налази из бронзаног и гвозденог доба.

**СЕКЦИЈА ЗА АРХЕОМЕТРИЈУ, АРХЕОТЕХНОЛОГИЈУ,
ГЕОАРХЕОЛОГИЈУ И ЕКСПЕРИМЕНТАЛНУ АРХЕОЛОГИЈУ**
(секција, С. Витезовић)

Vidan Dimić, Arheološki institut, Beograd

**EKSPERIMENTALNO TESTIRANJE EFIKASNOSTI
GLAČANIH KAMENIH TESLI OD MAGNEZITA**

Najupečatljivija promena u industriji glačanog kamenog oruđa na tlu Srbije dešava se tokom kasnog neolita (Vinča Gradac – Vinča Pločnik I), i ogleđa se u sve masovnijoj upotrebi posebne grupe stena, arheološki popularno poznatih pod nazivom „lake bele stene” ili „laki beli kamen”. Ovim zbirnim, opisnim nazivom označeno je više različitih vrsta stena, međutim magnezit je svakako taj koji predstavlja najpoznatiju i, tokom vinčanske kulture, najviše korišćenu „laku belu stenu”. Iako gotovo da nema kasnovinčanskog lokaliteta (posebno u Centralnoj Srbiji) na kome oruđe sa sečicom izrađeno od magnezita ne čini značajan udeo arheološkog materijala, praktična funkcionalnost alatki od ove sirovine je u široj arheološkoj javnosti, čija specijalnost

nisu kamene alatke, praćena dozom skepse i oprećnih mišljenja. One se u najvećoj meri baziraju na mišljenju da magnezit kao relativno meka stena ne poseduje potrebne mehanićke i tehnićke karakteristike svojstvene oruđu koje se od njega pravi i drvodeljskim poslovima kojima je to oruđe nameњeno. Kako bi upotrebna efikasnost oruđa od magnezita u drvodeljstvu bila utvrđena, putem arheološkog eksperimenta je, kao segment znatno obimnije studije o glaćanom kamenom oruđu sa sećicom, između ostalih testirano i oruđe izrađeno od ove sirovine. Kao osnova za eksperimentalno istraživanje služili su parametri koji suštinski definišu ovo oruđe u neolitu Srbije (podaci o sirovinama, dominantnim tipovima oruđa, dimenzijma alatki, obliku i uglu sećice, tehnologiji izrade, držaljama i naćinu pripajanja za njih, potencijalnom naćinu upotrebe itd.). Tokom eksperimenta beleženi su različiti indikatori tj. pokazatelji da li je određena radnja/aktivnost uspešno završena, vreme za koje je određena aktivnost sprovedena, da li je alatka oštećena tokom rada ili ne, vreme reparacije/oštrenja i tako dalje. Rezultati eksperimentalne izrade i upotrebe oruđa od ove relativno meke stene, suprotno dosadašnjjoj skepsi u potpunosti ukazuju na efikasnost alatki od ove sirovine, ali i na pojedine specifićnosti tehnoloških izbora neolitskih drvodelja.

СЕКЦИЈА ЗА КЛАСИЧНУ АРХЕОЛОГИЈУ

(секција, Н. Гавриловић Витас)

Марија Д. Марић, Завод за заштиту споменика културе Краљево

РОГОЗНА У АНТИЦИ – ИМПЕРИЈАЛНИ УТИЦАЈ НА ФОРМИРАЊЕ РУДАРСКОГ КРАЈОЛИКА

Рогозна је планински масив са истоименим рудним пољем који се простире југоисточно од Новог Пазара. У стручној литератури, простор је познат по значајним остацима средњовековног периода - историјском потенцијалу и малој истражености великих локалитета. Та препознатљивост простора у контексту националног средњег века потпуно је засенила друге историјске периоде и њихов значај, те овај рад има за циљ да отвори проблематику простора у периоду антике.

Археолошка истраживања Рогозне у протекле две деценије дала су нове, значајне резултате о античким локалитетима који су се развили око богатих депозита оловно-цинкане руде. Иако није познато како су се рудници Рогозне звали, а територијално нису припадали Горњој Ме-

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

902/904(497.11)(048)
902/904:005.745(497.11)''2021''(083.97)
902/904:061.2(497.11)''2011''

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина (44 ; 2021 ;
Параћин)

Програм, извештаји и апстракти / Српско археолошко
друштво, XLIV Скупштина и Годишњи скуп Параћин, 14. - 16.
октобар 2021. године ; [приредили Адам Црнобрња и Војислав
Филиповић]. - Београд : Српско археолошко друштво ; Параћин :
Завичајни музеј "Параћин", 2021 (Beograd : Four print). - 101 стр.
; 21 cm

Текст на срп. (ћир. и лат.) и енгл. језику. - Тираж 200.

ISBN 978-86-80094-17-5 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (44 ;
2021 ; Параћин)

а) Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи скуп (44
; 2021 ; Параћин) -- Програми б) Археолошка истраживања --
Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 47521545